

راهکارهای ارتقای کیفیت آب رودخانه های کشور

بررسی وضعیت آلودگی آب رودخانه های کشور

در مطالعات مربوط به بررسی وضعیت رودخانه های سفیدرود، کرخه، زرينه رود، زهره، مند، حله، هراز، گرگانرود، و سيمينه رود؛ که از سال ۱۳۸۶ در ۱۸ استان انجام شده است؛ ضمن بررسی عوامل و منابع آلوده کننده رودخانه، بازه های بحرانی شناسایی و برنامه های کنترل و کاهش آلودگی با توجه به منشا آلودگی در هر بازه ارائه گردیده است.

بیشترین عوامل آلودگی در رودخانه های مورد مطالعه عبارتند از:

- افزایش فرسایش بدلیل تغییر کاربری زمین و انجام فعالیتهای دامداری بیش از ظرفیت در مراتع
- افزایش شوری ناشی از عدم کنترل زهابهای کشاورزی تاثیر گذار بر رودخانه
- آلودگی سم و کود ناشی از مصرف بیش از حد سموم و کود در کشاورزی
- ورود فاضلابهای خام شهری و روستائی به رودخانه: در برخی از شهرها با وجود ایجاد شبکه انتقال فاضلابها به تصفیه خانه شهر، بدلیل عدم راه اندازی تصفیه خانه فاضلابها بصورت متمرکز وارد رودخانه می شود که این امر شدت آلودگی متمرکز و آسیب به اکوسیستم را افزایش می دهد.
- ورود فاضلاب خام صنعتی به رودخانه: با وجود احداث تصفیه خانه در برخی از واحدهای صنعتی بدلیل عدم راهبري صحیح آن، پساب خروجی مطابق با استاندارد نمی باشد.
- برداشت مصالح رودخانه‌ای در سطح بسیار گسترده که در برخی موارد خسارات زیادی به کاربری های پائین دست رودخانه وارد نموده است و اکوسیستم منطقه را کاملاً نابود کرده است.
- تلنبار شدن زباله و کودهای دامی در داخل و حاشیه رودخانه
- پرورش ماهی در حاشیه یا داخل رودخانه بدون رعایت مسائل زیست محیطی

تدوین برنامه های کنترل و کاهش آلودگی رودخانه

این برنامه ها در ۲ بخش سازه ای و غیر سازه ای تدوین می شود:

برنامه‌های سازه‌ای:

- احداث تصفیه‌خانه‌های فاضلاب شهری و روستایی
- احداث و تکمیل تصفیه‌خانه فاضلاب برای شهرک‌ها و واحدهای صنعتی آلاینده،
- انتقال محل‌های تخلیه فاضلاب‌های صنعتی موجود در نواحی بحرانی

- محدودسازی ورود فاضلاب‌های صنایع مستقر در شهرها به سیستم جمع آوری فاضلاب شهری
- توسعه شبکه‌های پایش کمی و کیفی آب، رسوب و شاخص‌های زیستی
- توسعه شبکه‌های پایش مستمر در رودخانه‌ها آنلاین

برنامه‌های غیر سازه ای از قبیل:

- آموزش و آگاهی رسانی عمومی
- افزایش بهره وری آب مصرفی در بخش‌های مختلف
- کنترل فعالیت‌های آبیزی پروری، کشاورزی و دامپروری به منظور کاهش مصرف نهاده‌ها و تخلیه آلاینده‌ها به محیط زیست و کاهش مصارف آب
- تامین نیازهای محیط زیستی (کمیت و کیفیت آب)
- جلوگیری و کنترل تلنبار زباله و کودهای دامی در داخل و حاشیه رودخانه
- آمایش سرزمین و برنامه ریزی و کنترل استقرار فعالیت‌ها در محدوده‌های مختلف
- آزادسازی و کنترل حریم کمی و کیفی رودخانه
- ایجاد ساختار سازمانی مناسب برای اجرای برنامه‌ها و اقدامات پیشنهادی
- کمک به ایجاد و توسعه هسته‌ها و سازمان‌های مردم نهاد برای مشارکت در برنامه‌های محیط زیستی و کنترل و کاهش آلودگی رودخانه
- کنترل و کاهش رواناب‌های سطحی از طریق جلوگیری از تخریب و احیای پوشش گیاهی
- برنامه ریزی و مدیریت محیط زیستی برداشت مصالح رودخانه‌ای
- مدیریت دامداری از طریق دورنگداشتن دام از مناطق حساس، کنترل شرایط زمین و محدود کردن زمان چرای دام در این مناطق، ...